

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 17 DE MAIG DE 1912

NÚM. 1742 — ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims — Atrassats: 20

LA LLEI DE JURISDICCIONS

—¿Què ho fa, noia, que't conserves tan grassa y tan forta?
—¿No veus que don Alacandro's cuida de vetllar per la meva salut?

Una nova secta

En *La Publicidad* (*) del diumenge passat, en una secció titulada «*Esperanto*» (una mena de reservat), un deixeble d'en Zamenhof les emprèn contra aqueix humil cronista. Tracta, segons s'expressa ell, de venjar un agravi prehistoric que suposa inferit per nosaltres a la comunitat esperantista.

Cada hu descarrega les seves ires quan li plau, aprofitant l'ocasió que millor li sembla. Va haverhi una mula immortalisada per Daudet, que guardà set anys una cossa venjadora. Es clar que l'esperantista que's firma Chasisto—endevina qui t'ha tocat—no té, ni de molt, tanta raó com la mula, però un hom se fa carrec de les coses. Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era, y com que nosaltres sovint anem a l'era, no fem cas de la pols.

Mes heusaquí que'ns mancava *tema* pera nostre article setmanal y ja'n tenim.

Realment cal parlar un poc dels esperantistes, dels nostres esperantistes. L'esperantisme, entre nosaltres, es un ideal infectat; pren un caracter agud y virulent que comensa a esser pertorbador. Se converteix en una secta. El que no ha gosat ingressar en la fracmasoneria, per temor a les terribles probes del noviciat, s'ha fet esperantista. La majoria d'aquells que no tenien res a dir, han tingut una pressa fatal a ferse entendre de tot el món. Això no s'explicaria pas sense aqueixa impulsió irresistible a la fatxada propia de la joventut que vol tenir un titul a tota costa. Jo he vist una tarja que deia aixís: *Juan Bosch, aprendiz y esperantista*.

L'inventor de l'Esperanto no pensava que'l construir una llengua facil era cridar als impotents. Ara mateix, molts que mai haurien vist admesos els seus escrits en les planes d'un diari, fent servir d'excusa una llengua internacional colaboren en català o castellà en qualsevol publicació de certa importancia.

L'exit d'en Zamenhof es un exit que, si arreu es com el d'aquí, no pot pas tenirlo satisfet. De primer entuvi, les estrelletes, els llassets, les senyeres, els himnes, els examens y els reclams, varen posar en ridicol una cosa que, tal vegada, no ho era de ridícola. Això va semblar cert rezel entre'ls que pensen que, pera estudiar quelcom verament serio, lo primer que cal es serietat; tot lo referent a l'Esperanto tenia un aire de festa major, d'exhibicionisme rural y d'estudiantina cursi, que esverava als més serens. Fins aquí la cosa era d'una ignocencia passadora y a ningú feia mal, més que a la propia causa que's tractava de defensar. Mez ara, d'un quant temps an aquesta banda, l'esperantista ha esdevingut atrevit y provocatiu. No es ja l'infant que's muda els diu-

menges pera lluir l'estrella verda al trau: es l'adolescent que forsa la vèu pera donarse aires de perdona-vides. Es ja un fanatic perillós.

A l'entrar en la fase d'un partit de lluita, vol mitins, vol *controversia*, vol acabar d'un cop ab els enemics. Ara es ja repugnant. Comensa ja a atacar a les persones pera defensar l'idea, contesta a les escomeses colectives ab escomeses personals y ara menos que mai semblen homes que intenten portar a terme l'alta missió d'agermanar l'humanitat per medi d'un sol verb. Y, com que ningú els fa cas, s'enfolleixen.

Fa un quant temps que la porten votada a la gent de lletres. Els crema que'ls intellectuals restin indiferents. Fan com aquell predicador ingenu, que deia als seus feligresos: «¡Germans meus: els temps són calamitosos; quasi cap home de talent defensa les doctrines de l'Iglesia!».

Però ells fan més: com a perfectes sectaris, tenen el seu tribunal vindicador, la seva llista de sospitosos; crec que, com els nihilistes, fins se sortegen entre ells pera veure qui s'encarrega de clavar el punyal venjador.

Y ahir un emmascarat escomet an en Rusiñol, a pretext de traduirli una de les seves millors narracions, y avui un altre m'enfonza an a mi el ferro fins al puny, y demà un tercer caurà víctima de la mafia d'en Zamenhof. Aqueixa gent volen imposarse per medi del terror. Les nostres mullers ja comensen a formular un prec cada vegada que eixim de casa: «No tornis tard, amor meu, que podries trobar un esperantista en qualsevol cantonada».

* * *

Jo no sé si temps a venir tota terra parlarà una llengua artificial, y si aquesta serà la d'en Zamenhof; tinc els meus dubtes com tota persona honrada. L'unic que puc dir es que fins que senti renegar en Esperanto, cridar auxili en Esperanto y despedirse en l'hora de la mort en Esperanto, no m'interessarà l'Esperanto, car a mi sols m'interessa lo que porta sabor humà.

Això no vol dir que jo tracti de discutir els merits, les virtuts, l'utilitat, ni res de la llengua inventada. No tinc cap pressa en apèndrela. Quan veig que a Catalunya som tan pocs, y que, parlant en català, encara no'ns entenem, penso ab horror en el dia que tots els homes parlessim el mateix idioma. ¡Quina confusió! Además, prop de mi ha ocorregut un cas deplorable que'm posa rezelós. Una senyoreta impulsiva y progressiva, d'aqueixes que s'afanyen massa a civilisarse, mercès a l'Esperanto, va veure's en el sensible cas de no poderse entendre ab l'unic extranger que li hauria convingut entendre's. L'extranger, que era francès, no era esperantista, y ella, pera esser esperantista, havia deixat el francès, y exclamava tristement: «Vetaquí que he tingut el gust de parlar de vulgaritats ab totes les nacions y no he pogut dir una sola paraula interessant a la Fransa».

De totes maneres, si en l'Esperanto hi ha quelcom seriós, digne d'estudi y de respecte, cal que'ls esperantistes de bona fè, que saben per què ho són d'esperantistes, intervinguin. L'esperantisme sembla ja un partit politic intransigent y rencuniós. Dubto que pugui aixecarse del descredit.

Sobre tot cal evitar que en la seva propaganda s'esmersi el ditirambic lletreret de firater y d'inventors d'especifics.

(*) Aquet diari ja ha donat nobles y sinceres explicacions sobre això. Nosaltres les agraïm y remerciem de tot bon cor.

FRANCISCO SARDÁ
Nòtable dibuixant, mort el dia 5 del corrent.

DE LA TERRA
(Dibuix del malaguanyat F. Sardá).

Quan un veu escrit «15 HORAS 15. ¡Ni un mes! ¡Ni una semana! ¡Ni un solo día! Sólo quince horas de agradable pasatiempo bastan para aprender el Esperanto», tingueu per segur que ningú voldrà perdre'l temps en aqueix agradable passatemp. Y fins en Zamenhof ens semblarà un prestidigitador.

Lo que es jo, posat a donar un consell sobre la materia, el donaria en aqueixa forma: aprèn el francès, l'anglès, l'italià y l'alemany y totes les llengües vives que puguis, y quan les sàpigues a la perfecció, si no ets mort, aprèn l'Esperanto; però ¡per tots els sants! no't diguis esperantista.

P. BERTRANA

MUNICIPALESCA

Els lerrouxistes de l'Ajuntament han emprès contra l'Arcalde una campanya personal, implacable y despietada.

El senyor Sostres, l'antic y *cuco sargantana*, politic a l'antiga, dels que ho resolen tot y solventen les qüestions més difícils y complicades a forsa d'afectuositats, d'estretes de mà, de saludos y paraules carinyoses, se manté entre mitg de l'aldarull promogut pels seus enemics, orgullós y altiu com un gall de panses.

El senyor Sostres ja haurà vist els inconvenients y les desventatges que'l canviar de casa, l'anar de la Diputació Provincial a l'edifici del davant, porta aparellats. Això de passar de la calma beatífica, gairebé solemnia, de la Diputació, als escandols, les angunies y mal viure de l'Ajuntament, es massa fort pera un home, sobre tot quan aquet ha arribat ja a certa edat.

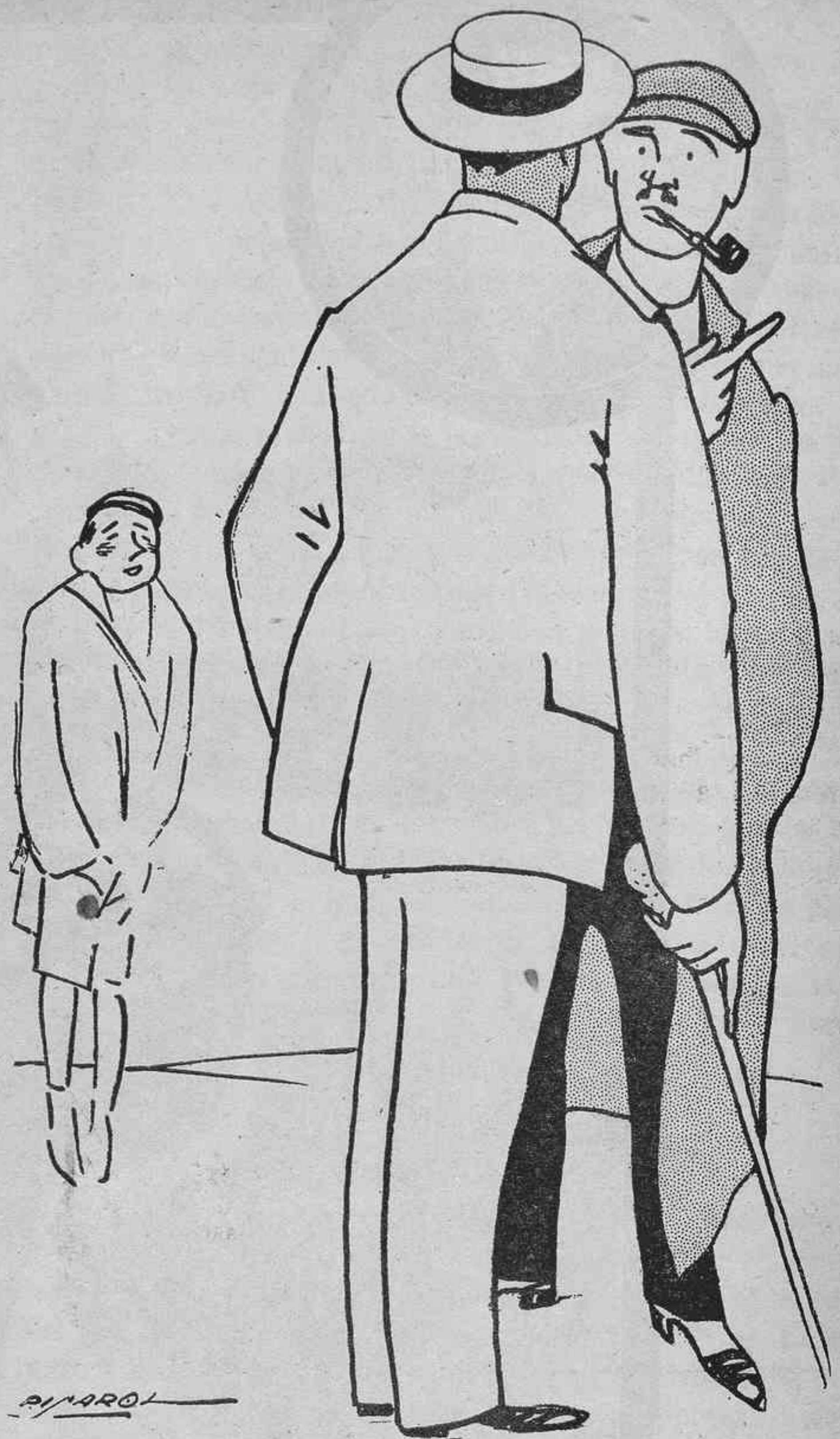
¿Quins són els motius que han mogut als lerrouxistes a emprendre contra en Sostres aquesta creuada, que tant contrasta ab els afalacs y les consideracions tingudes ab aquella *castanya* que es el Marquès de Marianao?

Molts, y a quin més curiós y variat.

Conegudes les aficions dels lerrouxistes de l'Ajuntament, sabent còm acostumen a gastarles, no es difícil endevinarne els principals.

En mitg de tots els seus defectes, ab tot y els inconvenients de l'educació política del senyor Sostres, passada de moda com el pentinat dels seus quatre cabells, es aquet un Arcalde que no s'accontenta ab semblarho. En Sostres, que ocupa l'Arcaldia, vol pera ell les ventatges, els disgustos y les contrarietats que'l carreg en sí comporta. Creu en Sostres—y no và gens malament, al nostre entendre—que es massa gran y té massa historia pera fer d'*home de palla*...

Els lerrouxistes, principals interessats en mantenir al Municipi aquesta especie d'*entente cordiale* que'ls ha permès fins ara usufructuar el govern de Cà la Ciutat lluny de les responsabilitats y els perills de que parlavem, s'estiren els cabells, amenassen y gesticulen, pensant en els dies felissos de l'anyorat *senyor Samà*.

SPORT DEL DIA

—Vaig anar a la «Rabassada» a veure el match de boxejadors...
—Ah, sí?... Y què?...
—Que m'agraden més els de l'«Unió» y els de la «Lliga».

—Si al menos arribés en Sostres a fastiguejarse y demanés una llicencia...—pensen ells.

Per això diu *El Progreso* que'ls regidors del partit decidiran parlar clar y sense embuts a l'Arcalde que tan malament se porta.

Se diu y tot, que si el senyor Sostres no s'esmena, en la primera sessió municipal que se celebri, s'alsarà en Pich y li dirà, en nom propi y en el dels companys:

—¡Volem la clau del rebost!

JUST

AGRAÏMENTS
A la Comissió de Redacció de l'«Esquella»
per haver publicat aquest article.

Mossèn Vogel

Allí a l'Alemanya hi neixen uns senyors molt respectables, molt respectats y sobre tot molt serios, que aixís que obren els ulls a la raó tenen una sentada ab la dida y ab els tutors y diuen: «¿A què'm podré dedicar quan sigui home, que no s'hi hagin dedicat els meus paisans y'm passi a esser especialista? ¿Me dedicaré a estudiar les petxines de Ceylan? Ja hi ha petxinolofils. ¿Estudiaré els moixarnons de Madagascar? Ja hi ha qui els té acaparats. ¿Estudiaré un dialecte del moro? Ja no'n queden pera qui en voldria. Hi ha tants especialistes a Alemanya, que quasi pera especialisarse lo millor es pendre el sol y no fer res...»

En Vogel no'n volia esser d'aquets, y cerca per aquí y cerca per allà, va trobar que hi havia una terra que bevien en broc de vidre, que premiaven els poetes el primer diumenge de primavera, que portaven gorra vermella doblegada lo mateix que una cresta y que parlaven una llengua que no la sabia ningú a Alemanya, y va dir: «Ja't tinc, llengua; si t'estudio y't faig anar, com que aquí ningú t'entendrà, seras el que millor la parlis, y no hi ha res tan extranger com el que no l'entengui ningú. Seras el millor per unanimitat; seras un especialista, y fins te'n podras fer targetes».

Y va arribar aquí y d'arribada, com que aquí ja el varen entendre, va armar un embolic de raons que fa tremolar de pensarhi, y va tenir *controversia* y remitits, y sardanes, que n'hi ha pera perdre les ganes de tenir especialitat; però en cambi's va fer targetes que deien:

EBERHARD VOGEL

PRESIDENTE DE LOS JUEGOS FLORALES DE BARCELONA

1912

Y ¡oh cataclisme!, li varen eixir en castellà.

¡Un president dels Jocs Florals, fentse targetes en castellà! ¿Què diran els companys de causa? ¿Y què dirien els del seu poble si l'arribessin a entendre?

La sort es que aquí ja'ns en fem carrec, y que allí dalt no se'n poden fer.

Mossèn Vogel... dic... el senyor Vogel, se'm figura que an el seu poble deu esser una mena de senyor... volem dir de mossèn Alcover.

Y no creiem que s'ofengui de la comparació. ¡N'es ben digne!

GAY

Crítiques de la guerra

Ab veritable febre de llegidor acabem d'empassarnos dos llibres cridats a moure rebombori. L'un es *La Bataille de Trípoli*, del cèlebre futurista Marinetti, y l'altre, *Lo que vi en la guerra*, del valent escriptor Eugeni Noel.

Les dues obres, inspirades en les campanyes italo-turca y hispano-marroquina respectivament, són xardoroses crítiques

ELS BANCS DEL PASSEIG DE GRACIA

EL BANC DEL PERVENIR

—¿Encara no has acabat d'esmorzar, fartot?

EL BANC DEL PRESENT

—¡Es la noia més maca y més aixerida de tot el Pla de Barcelona!...

EL BANC DEL PASSAT

—Agafa vostè una mica d'esperit de vi canforat, y tres vegades al dia se fa unes bones fregues als genolls...

de la guerra, d'aqueixa insaciable *bona senyora* que, ab l'excusa de rentar l'honor dels pobles y en nom d'una sevillana civilisació, taca actualment de sang jove y vigorosa els ermots de l'africana terra. Però ¡quins punts de vista més diferents, y quines finalitats més contraries les d'una y altra! *La Bataille de Tripoli* es un cant destrempat a favor del militarisme violent en mitg del gloriós himne pacifista universal; es el crit estentori d'un degenerat epileptic; es el ridicol darrer badall d'un agonisant que, al peu de la mort, vol singularisarse encara. *Lo que vi en la guerra (Dietari d'un soldat)*, es un perfecte manual pera tot espanyol de 18 anys; una exposició clara y pintoresca de les gestes militaristes, ab tots els seus errors, y glories, y fracassos; les seves planes són les mateixes descàrregues de fusell, els gemecs de dolor, la sed abrusada, la fam, la fadiga, la febre, la mort, tot això pres taquigràficament en el camp de batalla.

Per altra part, les escenes del llibre d'en Noel ens sugestionen y ens captiven, perquè les endevinem improvisades, preses en el lloc de perill, donantnos la sensació de lo viscut. Les escenes del d'en Marinetti, en cambi, ens interessan com ens interessaria un *vaudeville* de costums guerrerresques; ens semblen escrites en l'interior d'una *trattoria* napolitana, al costat de la flavia, o, lo que es pitjor, en una taula-bufet del Ministeri de la Guerra.

¡La guerra!

En Marinetti califica la guerra de «única higiene del món y única moral educativa». Segons ell, el mot *patria* deu resplendir sempre per damunt del mot *llibertat*. Y's dona el cas insolit de que un que's titula revolucionari, com ell, canti himnes d'alabansa al Govern d'Italia, donantli el nom de «futurista», per haver estussinat bàrbarament als turcs en la *gloriosa* batalla del 26 d'Octubre.

L'Eugeni Noel presenta la guerra com el mal més terrible de l'humanitat. Y que resulta més còmode el pensar y dir les coses a tall de futurista ho demostra la circumstancia de que an el macarronic poeta de les violencies apatxistes encara no sabem que cap llei d'excepció l'hagi enviat a presiri, mentres que'l nostre intrepid publicista l'ha tastada, causantli tota mena de penalitats.

En les polides y artificioses parrafades de l'aristòcrata Marinetti hi campegen la vanitat y l'orgull. En les instantanies fotogràfiques d'en Noel s'hi respiren la pietat y l'amor.

El llibre d'en Marinetti es un quadro d'horror; el llibre d'en Noel també. Són les impressions de dos artistes batalladors, però, ¡quina diferencia d'una pintura a l'altra! L'un ens canta la tràgica desfeta com a victoria definitiva; l'altre, el desitg de vida y de millorament. El primer s'arrossega als peus del capi-

talisme; el segon vol humanisar les lluites fraticides, rebelantse al mateix temps en contra l'Injusticia social.

En Marinetti es un corb que xiscla un clam de Mort per la Patria; en Noel un rossinyol que entona una complanta de Vida per la Llibertat.

Abdos escriptors, que no poden amagar la seva llatinitat en els seus entusiasmes, fan artísticament l'apologia de la sang. En Marinetti vol que vessi pera fertilisar aixís les terres ermes; en Noel vol que circuli pera donar forsa al cervell dels pobles mansos y adormits.

PEPIS

LYDA BORELLI

Celebrada artista dramàtica que treballa actualment al teatre de «Novedades».

¿Les Rambles boulevard?

Firmada per un centenar d'industrials, entre'ls quals s'hi compten els amos dels primers establiments de les Rambles, s'ha circulat la còpia d'una instancia dirigida a l'Arcalde, en súplica de que, cedint a les exigencies del temps, sigui la nostra antiga via transformada en avinguda o *boulevard* a la moderna.

En el document de referencia's detallen ab tota precisió els motius que obliguen als veïns de les Rambles a solicitar la transformació de la susdita via, que, si fou en altre temps centre y empori de la ciutat, serveix avui, donat l'engrandiment y extensió de la urbs, de passadís pera arribar als grans nuclis de l'aixamplis, ab notori perjudici de quants tenen en les Rambles el seu domicili y interessos.

Els contraris de la reforma que'ls industrials y comerciants de les Rambles demanen, aleguen, com única raó, la tradició, lo caracteristic y tipic, de lo que un dia sigué passeig gairebé unic.

Els defensors del cambi defensen aquet ab arguments d'una major consistencia, encara que res tinguin d'historics y sentimentals.

La veritat es que si el respecte a lo historic y tradicional ens hagués guiat sempre, subsistirien encara les muralles que tancaven la ciutat. La construcció de l'aixamplis fora, encara, una utopia. De quant dona a Barcelona caracter de ciutat moderna y europea no n'hi hauria res... Els infectes y antiestetics carrers de l'Oli, de Basea, de les Tres Voltes y de Manresa's mantindrien avui en el punt ont se dibuixa majestuosa l'ampla y espaiosa via A de la Reforma...

Les ciutats, com els pobles y les costums, deuen evolucionar y marxar ab el temps... ¡Ai del qui pretengui oposarse a les lleis del progrés y l'avens material!

No sabem la sort que acompanyarà a la demanda dels industrials de les Rambles ni el cas que, de moment, farà l'Arcalde a l'instancia que en el sentit exposat li ha sigut dirigida.

Lo que sí ens consta es que si no es avui serà un altre dia, ja que a la llarga pot donarse la victòria dels industrials com una cosa indefectible.

GLOSARI

MOSSÈN PEDREGOSA

En el carrer del Carme, allí ont hi havia l'antic convent de les Mínimes, hi veuras un retol que diu:

«Casa de Família».

Entrahi.

Entrahi y segueix aquella casa, pregunta per Mossèn Pedregosa, y aiàs que l'hagis seguida y quan l'hagis conegut, hauras vist una de les coses més belles que's puguin veure y hauras conegut un ser tan superior an els demés, que una ventada de bondat entrarà en el teu esperit, vingut del més gran exemple.

Aquella casa es un assil y Mossèn Pedregosa n'es l'ànima.

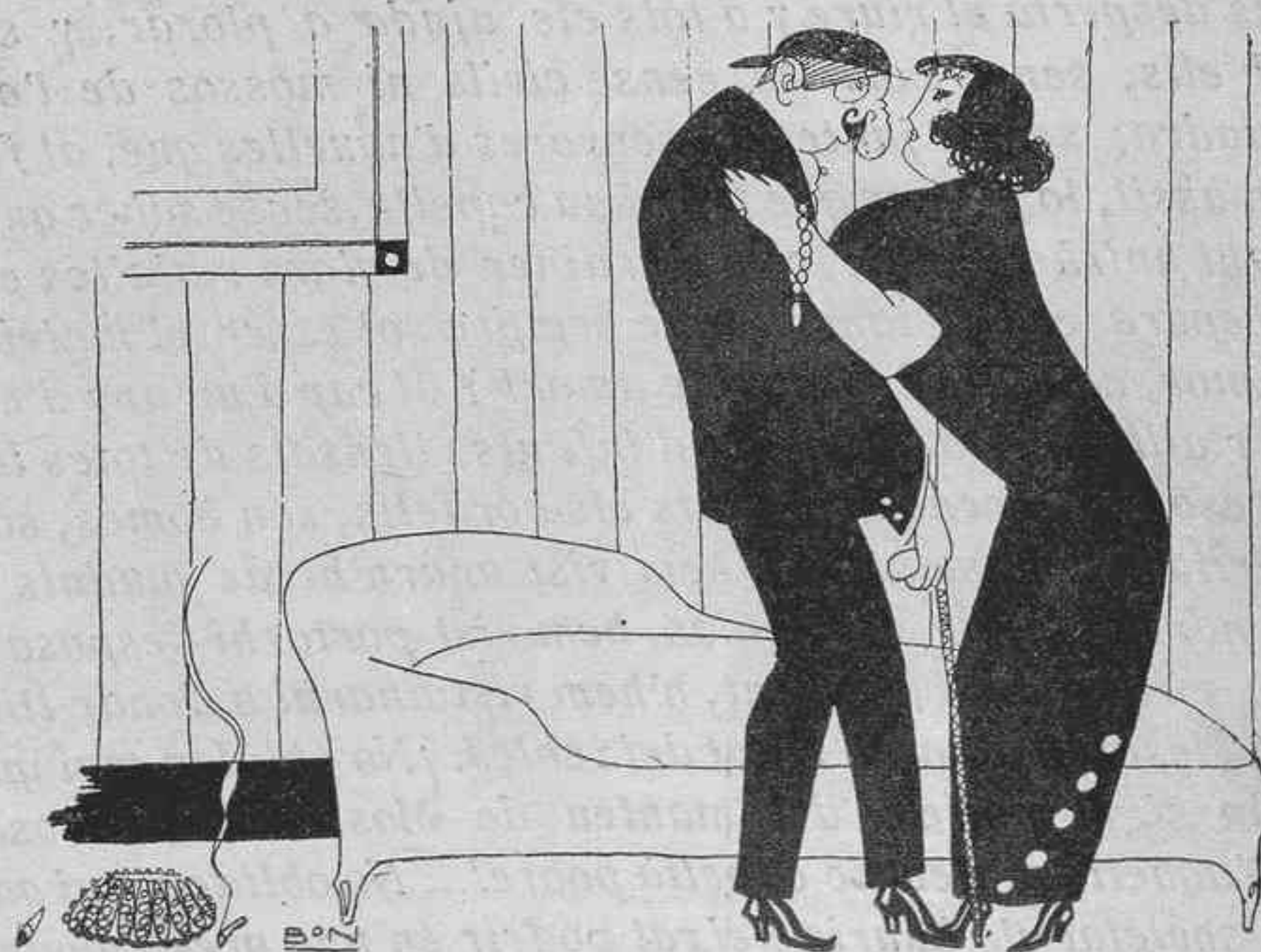
Mossèn Pedregosa es un sacerdot que, sinó que als sants un se'ls imagina ab posat mitg trist y mitg solemniat, ab cor ample, però disciplinat; ab color de bondat, però ab fredor austera, te diria que es un sant; però més val dirte que es un home, en el sentit més alt del mot; un home tal com haurien d'esser els homes, si els homes no fossin com són; un home que redimeix a tants y tants que no n'exerceixen. Mossèn Pedregosa no té res de fredor, ni de solemniat, y la seva exaltitut la té a dintre. Mossèn Pedregosa té el dò que, encara un no'l té al davant, ja li voldria esser amic, ja voldria donarli el cor, ja voldria estrènyerli la mà, y la seva mà es tan efusiva, tan serena, tant consoladora, s'hi sent tant el caliu de l'ànima en les venes dels seus dits, estreny tant bé y amanyaga tant, que aquell que li dona una vegada sent que ha estat en comunió ab una mà esperitual, plena d'amor y de tendresa.

An aquella forsa de bondat que's desprèn de la seva mà y a la mirada d'esperansa que comuniquen els seus ulls, crec que's deu, més que res, el miracle del poder que aquell sacerdot ha tingut damunt dels presos, dels infants perduts, dels libertos, de les pobres criatures que ha aixoplugat al seu assil, en aquesta «Casa de Família» pera els que no'n tenen, ni n'han tingut, ni n'haurien tingut mai, a no esser per Mossèn Pedregosa.

Ell havia sigut, durant molts anys, el capellà de la

presó. Allí havia conegut tots els mals morals de la terra; havia vist obertes les llagues de totes les perversitats; havia vist la malura de degeneració y d'atavisme corcar els homes com fruita madura; havia escoltat a l'orella perversitats y injustícies, y es l'home que s'endurà més secrets de confessió a l'altra banda d'aquesta vida; y tant de pus, tanta malaltia, y tant de fang, y tant d'entlloament, no varen deixar en son front ni una arruga de desengany y ni una gota de fel en sos llavis, sinó un bany de compassió, una compassió sense fites, un broll etern de compassió, com si el vici, passant pel seu cor, s'hagués tornat l'aigua més pura, y com si d'aquelles flors del mal en destilés la mel més flairosa.

Es clar que un sacerdot aiàs havia de tenir enemics. En les presons, ademés dels presos, hi han homes que viuen dels presos. Airís com en el món hi han homes que's guanyen la vida robant, n'hi han que viuen dels que han robat. Família trista d'escarcellers, vigilants y engaviadors que, pera guanyarse la vida, també tenen d'estar mitg presos, y, com que'n són voluntaris, no poden sofrir als forsosos. Per la majoria d'aquells, l'home, també ve a esser una càrrega que ells tenen de soportar: ve a esser un drogo impenitent que'l tenen de mantenir; ve a esser un número reclòs a l'ombra, que'ls priva an ells d'anar a pendre el sol; y això de que hi hagués un sacerdot que, en lloc de tractarlos com a besties, els tractés com a malalts, que en lloc de deixarlos sols, perquè s'acabessin d'envilir, els deslliurés de disciplina y els alimentés d'esperances, y en lloc de dúrlos hi soletat els dugués llibres pera els seus ulls, y música als seus oïdos, y consol a la seva ànima, y en fes homes reivindicables en lloc de xais d'escorxador, aquells homes d'oficina, freds lo mateix que un reglament y sècs com roda dentada, no ho podien arribar a entendre. Mossèn Pedregosa els destorbava. En una presó model un cor compassiu no hi pot viure. La reglamentació y el consol no podran anar mai de brasset. Aiàs es que'l nostre ca-

RIVALITATS

—Mira que sé que has anat a veure la Pastora Imperio, y m'han dit que es un espectacle perillós...
—Y cah, donal... ¿«La Pastora»?... Al costat teu, uns Pastorets!

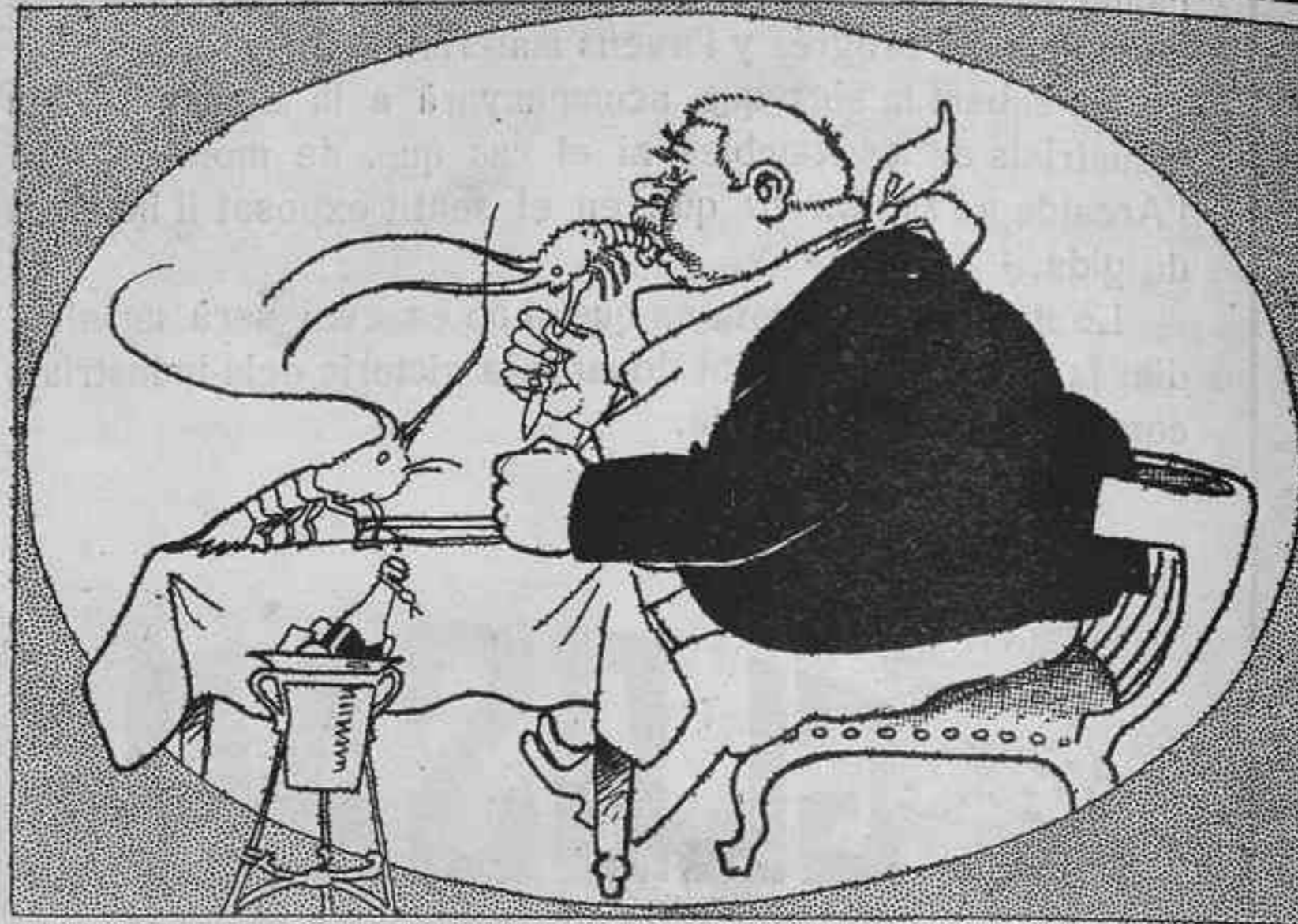
pellà, quan devia entendre que feia nosa, no tingué més remei que anarse'n.

Va anarse'n, però no va oblidar els presos. Desde allí dintre havia comprès que la majoria dels que's perden es per culpa dels que'ls volten, que la majoria que cauen no es que rellisquin, es que'ls empenyen y que la gran pecadora del món es la nostra societat; y ab tota la fè d'un apostol y tota la bondat d'un home va esperar a les portes dels pares que llensaven els fills al carrer; a l'eixida de les presons; quan no cabien els noiets en les coves de Montjuic; quan s'escorrien del cau als munts d'escombraries ont els havien llensat, y com lloca esperitual que recull els seus petits, va obrir les ales del manteu (un manteu de capellà pobre) y a tots els que cabien dintre se'ls va endur a casa seva.

Un cop a casa, en aquesta casa que ell anomena «de familia», se'ls va fer seus per l'amor, per aquet balsem desconegut que no havien probat mai, per això tan nou en la seva ànima, per aquesta claror ignorada que'ls va fer obrir els ulls a la vida. No'ls va demanar res a l'entrar, ni si creien, ni si creurien; ni'ls va fer prometre res, ni complir res. Els va obrir totes les portes y tan sols va recomanàrlosi amor: deixar-se estimar y voler, deixar-se mirar ab bondat, y sols ab aquet sortilegi, creador de totes les coses, no tinguen pas por que fugin. ¡Ja'n poden esser d'obertes les portes, ells hi tornen, com els coloms, y s'hi arrapen mateix que l'eura, y pot més Mossèn Pedregosa ab el seu riure de bondat y el seu mirar de consol, que totes les presons models fetes ab calcs d'egoisme y pedres de conveniencia!

¡Y res tan bell com veure als infants en aquell invernacle d'ànimes! Arriben bruts, escabellats, sense roba, sense paraula; baixen de totes les golfes y surten de totes les clavegueres, y a no ser per aquella lluentor que'ls infants tenen als ulls que'ls fa plasmar tot lo que veuen, no's diria que són criatures. Mossèn Pedregosa els observa pera endevinarlosi el mal, que sempre sol esser la miseria, y a l'un el cus, a l'altre l'apedassa, y a aquell li cura el parlar, y a l'altre li tanca les ferides, a alguns els desperta el riure y a tots els ajuda a plorar, y sol ab ells, sense comitès, sense civils ni mossos de l'esquadra; sense juntes de senyores d'aquelles que, al fer un assil, lo primer que fan es la capella, sense saber quin sant anirà a dintre, com jardiner de flors malaltes els prepara el tractament, que sempre sol esser el mateix: ¡amor, amor y res més que amor! Y al cap d'un any d'esser allí aquella niarada d'infants, llensats de totes les presons y arrencats de tots els bordells, són homes, són veritables homes. Allí hem vist anar-n'hi de mudats a pendre cafè ab els amics, hem vist portarhi l'esposa a la sortida del casament, n'hem vist anarhi a donar llisó després d'haver sigut deixebles. ¡No obliden mai que han sigut pollets del manteu de Mossèn Pedregosa! ¡D'aquell manteu de capellà pobre!... No obliden mai que la societat els hauria deixat podrir en una presó model. No obliden mai que han pogut més els brassos oberts d'un home que les reixes tancades dels homes. No obliden mai que al carrer del Carme hi ha una casa de familia pera aquells que no tenen familia, y no obliden que hi

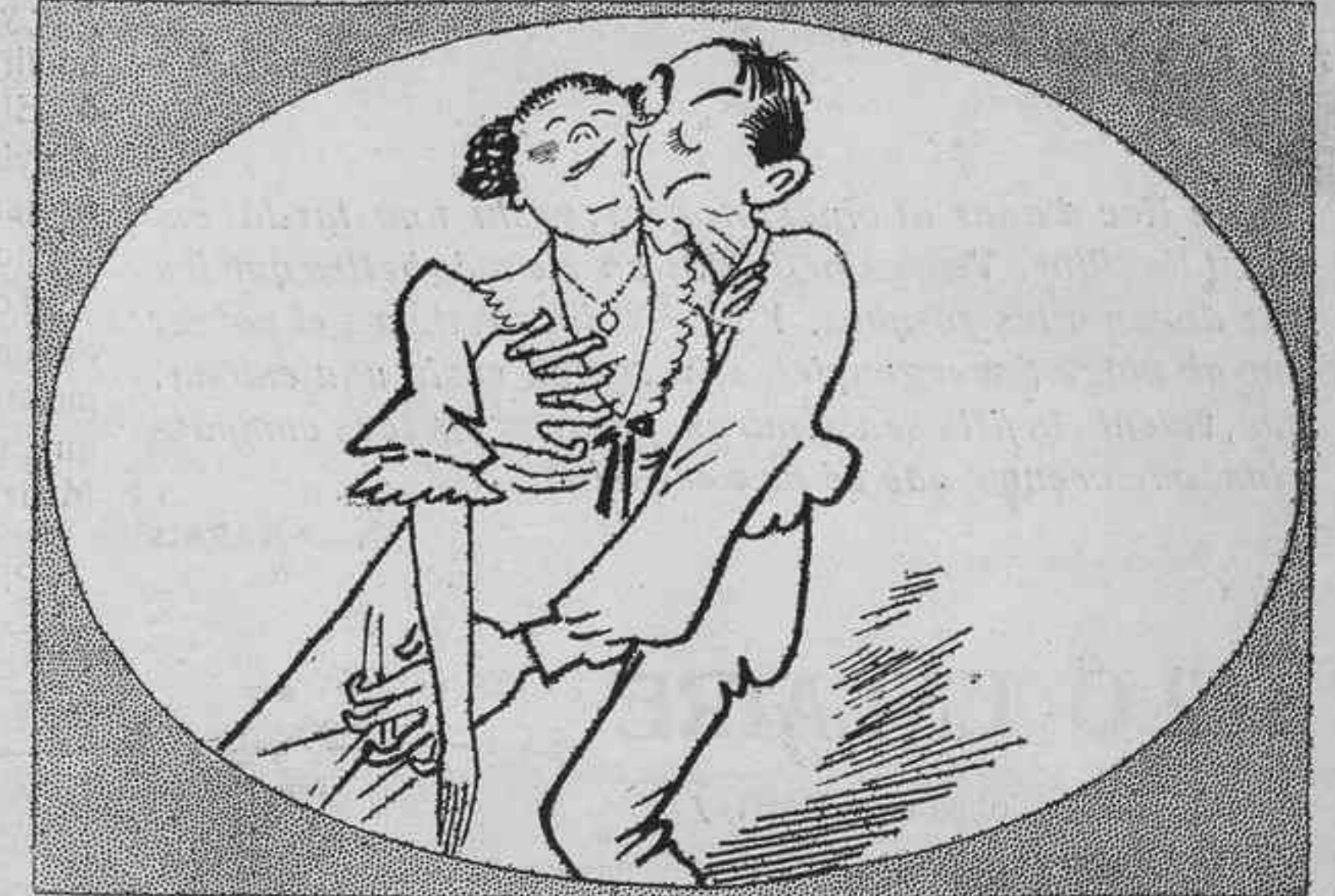
RECIPES CONTRA EL CÓLERA

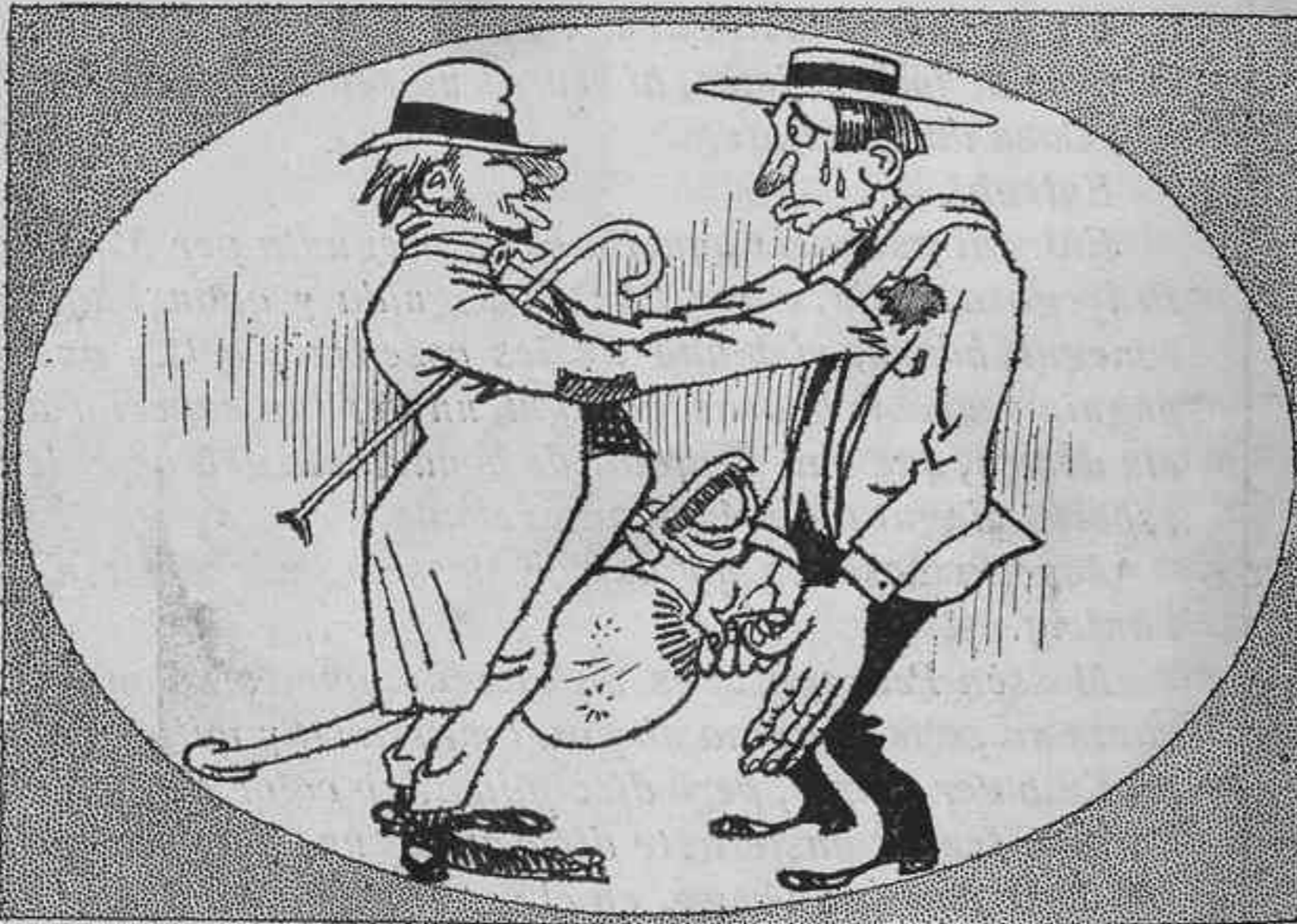
Pensa, abans de fè atracons de tomatecs y verdura... que'ls llagostins són més bons.

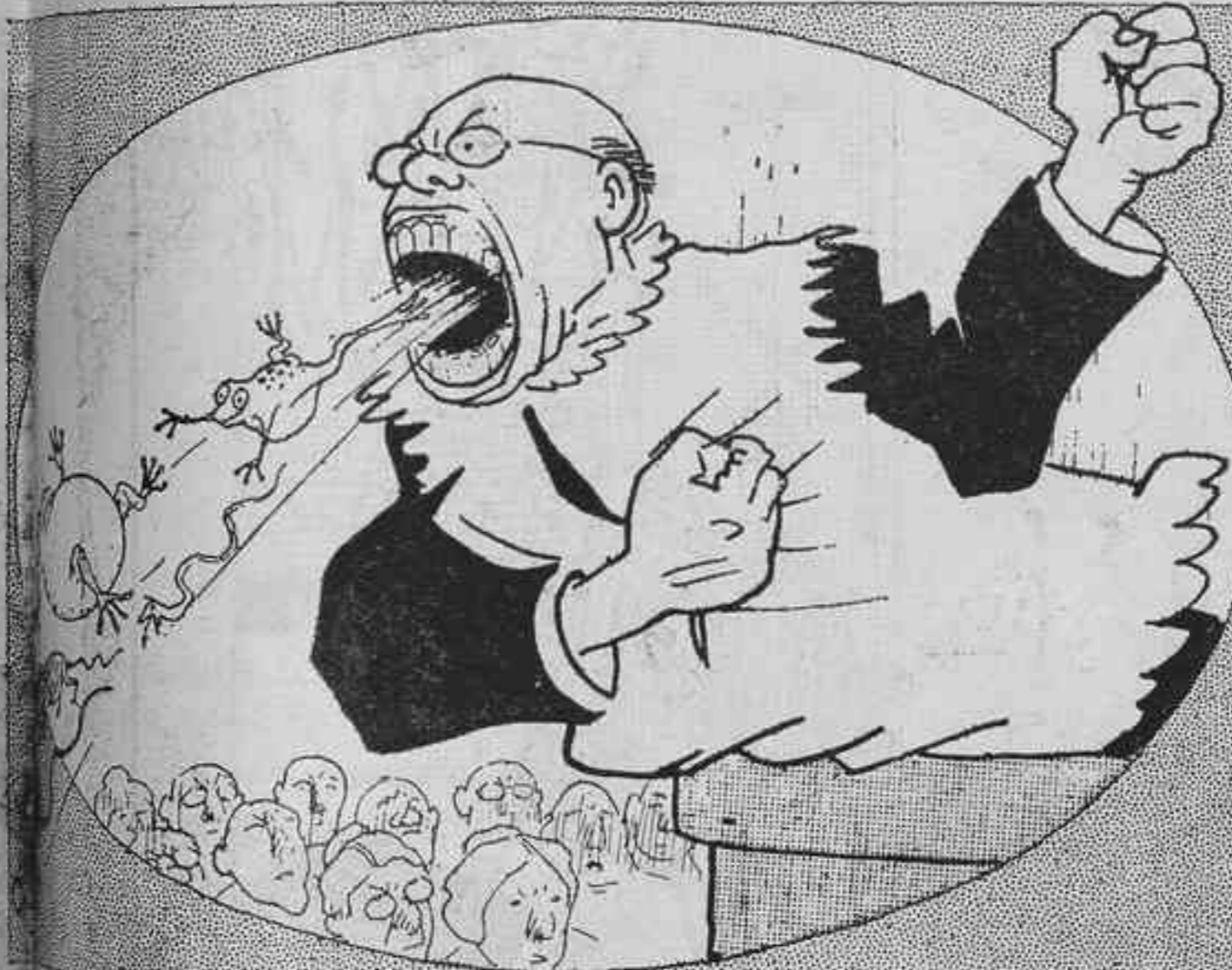
No intents mai fullejà ni el *Diari de Barcelona* ni *El Correo Català*.

Aixís que del fret intens sentis una esgarrifansa... demana el metge correns.

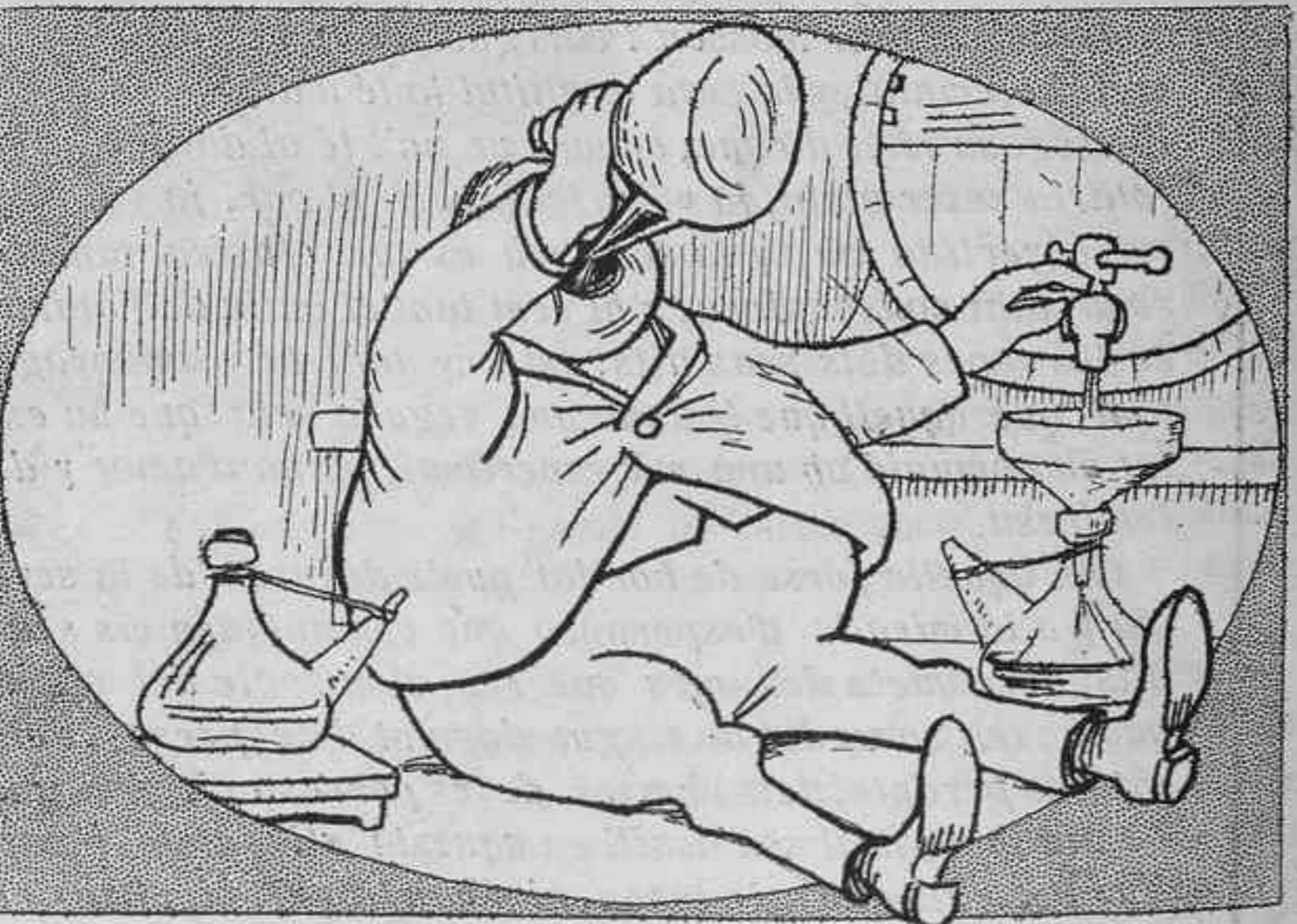
Anant suat pels carrers no deixis per res la sombra... ni a ningú deixis diners.

Si el vòmit te sents venir, no t'espantis, que a les trones també's vomita a desdir.

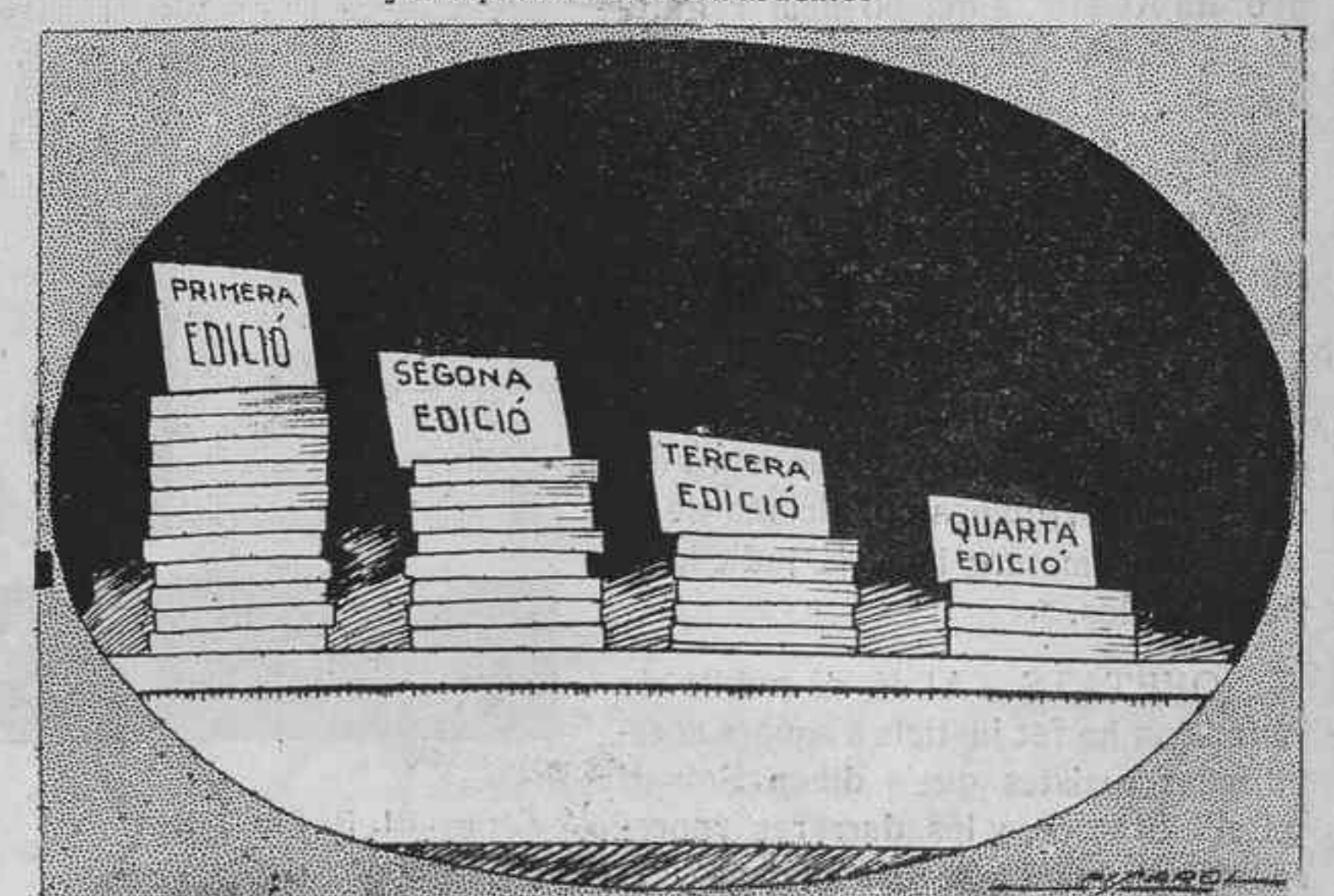
Fuig de vistes imprudentes, de sensacions sicalíptiques y d'impressions massa ardentes.

Quan sentis gran xafogor, abans d'atiparte d'aigua... pensa que'l vi es molt millor.

Si sentis un baf pestilent... (un clavo saca otro clavo) ¡fica't a l'Ajuntament!

Y, si't trobes agotat... pensa que *La Ben Plantada* tres vegades ja ho ha estat.

ha un capellà que, sense haverse casat, es més pare que tots els pares. ¡Ho es de tots els infants que han llençat al fang els seus pares!

* * *

En lloc d'anar al cinematograf, veshi una tarda, estimat llegidor. Veuras pel·lícules un xic més belles que les que donen a les fosques. Y tu, llegidora, deixa el cotxe, que ab cotxe t'averkonyiries, y també veshi una estona, que, veient els fills sense pares, pujaras els teus compassius, que creume que bé ho necessiten.

XARAU

ce, sigué un desbordament l'entusiasme de tot el teatre, en premi de la tasca, prodigi de veritat y d'emoció, que feren en *La fine* y *Calvario* els dos artistes. A l'acabar *Calvario* alguns admiradors ompliren de flors l'escenari.

El dimars, ab el benefici d'en Sainati, va despedirse la companyia, per tenir que debutar dijous a Madrid. Han promès que tornaran. Aixís sigui, y creguin que tots els aimants del teatre els ho agraiem.

Tot just despedida ab aplausos la companyia Sainati, tindrem els barcelonins ocasió d'admirar una altra italiana famosa y hermosa, la Lyda Borelli, quin retrat donem en aquet número, y que, a jutjar per les alabances que li ha prodigat la premsa de Madrid, es una veritable notabilitat. Ja'n parlarem.

PRINCIPAL.—En aquet teatre degué comensar dimecres la

TELÓ ENLAIRE

ROMEA.—L'obra d'en Butti, *Lucifer*, va deixar bastant satisfeta a la concurrència. Se tracta d'una comedia satírica seriosa, a base d'assumpte religiós. Les idees modernes de l'autor, que es, además d'un pulcre literat, un filosof profund y un psicolog de fina observació, suren per damunt de l'acció dramàtica y de la trama teatristica. L'obra tindria més interès si l'autor, en comptes de donar preferència a les frases càustiques y a les controversies de mitin que hi abunden, hagués cuidat de fer més solids els caracters y més original la part artificiosa o d'andamiatge artistic.

De totes maneres, cal confessar que'ls quatre actes no causen la menor fadiga a l'espectador y que'l diàleg s'escolta ab veritable gust.

La traducció, molt encertada y molt sobriament feta, com de la ploma del senyor Fabrè.

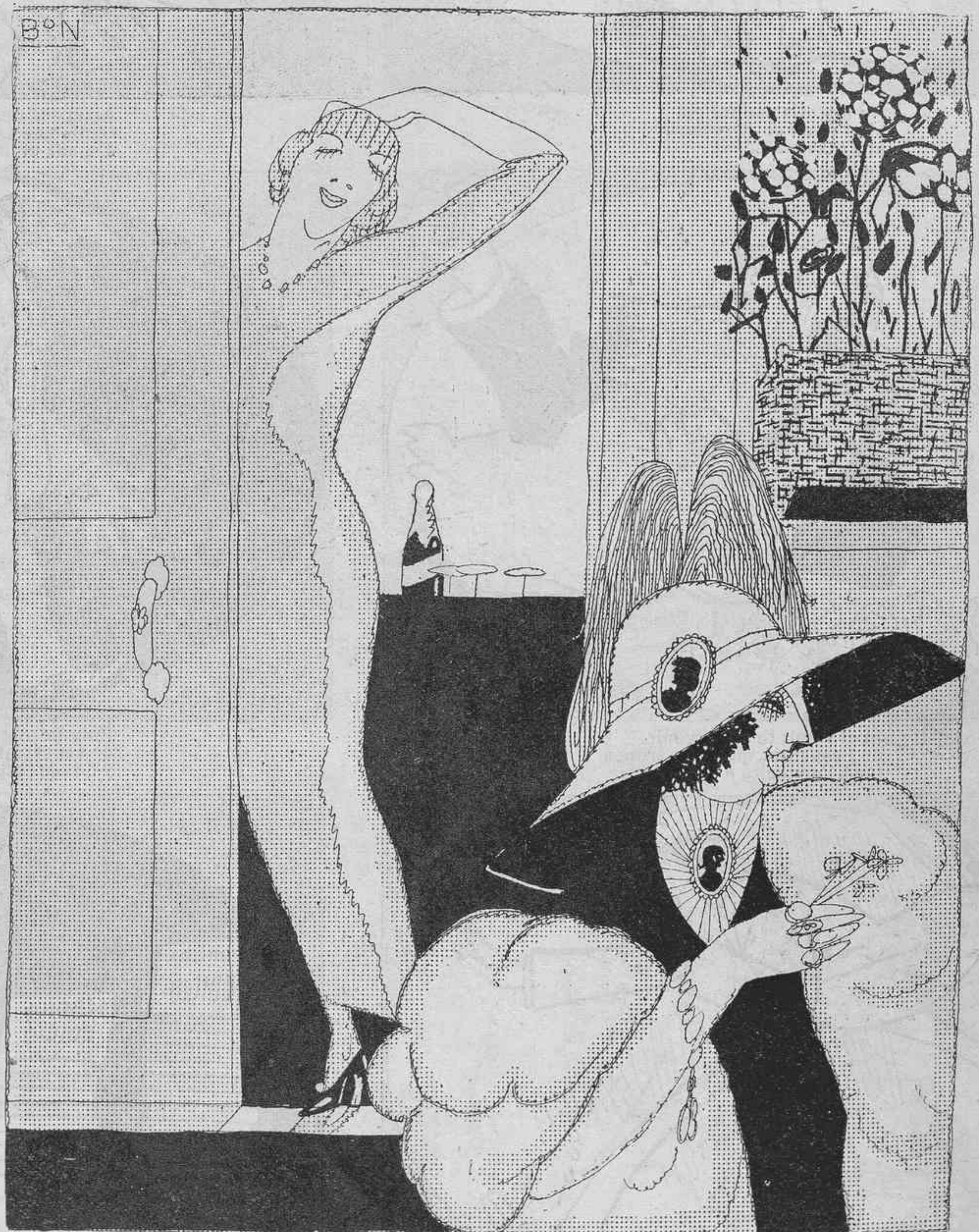
L'interpretació, adoleixent de falta d'ensaigs; de tal manera, que fins la senyoreta Abadia, a qui no hem regatejat mai elogis pel seu talent y la seva discreció, hi feia cada *virolla* que cantava el credo.

ELDORADO.—S'ha estrenat pel Sindicat d'Autors la comedia *En Joan Bonhome*, original del administrador del Sindicat senyor Pous y Pagès.

El public va rèbre-la be. Es tot quan podem dir, tractantse d'una obra del senyor Pous, quines condicions de literat y dramaturg hem ja judicat altres vegades.

NOVETATS.—Al fi, el public de Barcelona ha fet justícia a aquets notabilissims artistes que's diuen Sainati y Bella Starace, y les darreres representacions han sigut uns plens a ves-sar.

Dilluns, benefici de la Bella Stara-

EL BARRET NOU

—Be, definitivament, ¿t'agrada?
—D'aprop, no; però reparo que a mida que vas apartante ja no'm desagrada tant.
—¡Vamos!... Vols dir que no més t'agradarà del tot quan l'has perdut completament de vista.

UNA EMINENCIA A PROBA

—¿Què tal?... ¿T'ha agradat el meu discurs?
—Ja ho crec, diastre!... Penso recitarlo a totes les festes majors... ¡Ei!... sempre que vostè, en canvi, me prometi traduirme al alemany alguna cosa.

primera de les sessions de «teatre intim», dirigides per en Gual y titulades: *El geni de la comedia*.

El programa de la primera sessió era «teatre grec»: *Les granotes y Els aucells*.

La setmana vinent en parlarem com se mereix aquesta important manifestació teatral.

ESQUELLOTS

COMENSEM per un esquellot d'honor y de joia.

Aquet vespre, a París, M. Le Bargy, el gran actor, donarà la funció ab la qual se retira definitivament de l'escena.

La solemne despedida, que se celebrarà a la *Comedia Francesa*, tindrà lloc ab arreglo al següent programa:

Acte segon de *Le marquis de Priola*, per M. Le Bargy y Mme. Sorel; acte segon de *On ne badine pas avec l'amour*, per Mmes. Bartet, Lifraud y Leriche y Mm. Siblot, Polin y Vilbert; *La nuit d'Octobre*, per Mme. Sarah Bernhardt y M. Mounet-Sully, y—aquesta es, per nosaltres, la nota culminant de la festa—*El Antifaz*, original d'Eduard Marquina y en la representació del qual hi pendran part, ademés de Mme. Carré y M. Renaud, donya Maria Guerrero y don Fernando Díaz de Mendoza.

L'altíssima significació de la vetllada, el teatre ont se celebra y l'aplec d'eminencies que en el programa figuren diuen més de lo que podriem dir nosaltres al veure associat an aquesta

fiesta, triomfant, el nom del nostre amic Eduard Marquina.

D'això se'n diu entrar a París per la porta gran y a cavall de la gloria.

MAGNIFIC!
Una comissió de veïns de la Barceloneta ha demanat al Governador civil que *no's realitzi* les millores de caracter sanitari que un'altra comissió havia sollicitat, per considerarles innecessaries.

Sembla extrany això, ¿veritat?

Doncs en aquet divertidíssim país es lo corrent.

N'hi ha prou ab que en Pere pensi una cosa perquè en Pau opini lo contrari.

Ens queixem de tot, tenim què dir de tot y tot ens dona motiu pera nomenar una comissió que's cuidi de posar destorbs a lo que no hem ideat nosaltres.

Si un dia—es un exemple—hi hagués aquí una pluja de monedes de cinc duros, tinguin vostès la seguretat de que l'endemà, alegant tal o qual motiu, veuríem sortir al carrer una manifestació protestant d'aquella pluja.

Aixís ens han fet, aixís som y, per lo que's veu, aixís continuarem sent fins a la consumació dels sigles.

DIUMENGE va fer vuit dies morí a Barcelona l'intelligent artista y estimat col·laborador don Francisco Sardà.

El dibuixant Sardà, de qui tantes y tan belles pàgines s'han publicat en la nostra *ESQUELLA* y en els nostres *Almanacs*, era molt jove encara y la seva firma una de les més sollicitades, no sols a Catalunya, sinó per tota Espanya y en molts punts de l'Extranger.

Fa uns vuit anys se donà a conèixer com a excelent retratista, exposant a cà'n Parés una sèrie de quadros que li valgueren grans y merescudes alabances. De maneres clàssiques, en Francisco Sardà era, un art, en fervent enamorat del naturalisme de bon sentit, de la veritat vista; per això no apuntava mai sense model. Tenia un cabal domini de la tècnica y una fè absoluta en l'ideal, facultats que li permetien abordar les més difícils tasques. Actualment se'l considerava el millor, pera no dir l'únic, il·lustrador de noveles.

Descansi en pau l'inolvidable amic y col·laborador.

AONT per darse bona vida hi hà qui regidó's presenta, digne d'alabà es que hi hagi qui estúdi la dolenta.

Això en Max-Bembo's proposa, emulant a en Vallmitjana: estudiar la mala vida de l'escoria ciutadana.

En la tasca, doncs, d'estudi del món gitanesc y *jambo*, el gran *Julio* y en Max-Bembo faran ambo.

ALELUIA!
La Companyia del ferrocarril de Sarrià, pensant, segurament, que en el lloc ont es ara fa nosa, ha resolt traslladar a l'altre costat de la via la caseta-parador del carrer de Provensa. Com que al treure'ls aquell «empantano» se'ls fa un bon servei, felicitem de tot cor als veïns de la part dreta del carrer de Balmes.

Als de la part esquerra... francament, no'ns atrevim a felicitarlos.

Ja ho farem, en tot cas, quan la Companyia, convensuda de que a l'esquerra també hi embrassa bastant, torni a instal·lar el parador a la part dreta.

ELS veïns de Sans pregunten, indignats com ells tot sols, quan s'acabaran les obres de la plassa de l'Hort Nou. Disset anys hà comensades foren, a gust de tothom, y fa temps que estan sospeses, ningú sab per quins cinc sòus. Per atendre la demanda dels de Sans, com correspon, els representants del poble gelosos del seu bon nom, fora hò que respongessin visitant l'indicat lloc, si no per' deixar l'assumpte del mercat del tot resolt, perquè, de retorn, poguessin dir que *venen de l'Hort Nou*.

PER fi!... El diputat don Pere Corominas ha llegit ja als seus companys el dictamen que la Junta Municipal de l'U. F. N. R. va encarregarli, sobre l'allargament del plasso de reversió dels tramvies.

Sembla que, en opinió del eloqüent prohóm nacionalista, el famós allargament, tal com va aprobarlo el Municipi, es lesiu als interessos de Barcelona.

Molt respectable es el parer del senyor Corominas, però convindria també sentir la part contraria.

De segur que no'l troben tan lesiu com això, aquest allargament, els individus de la corporació municipal que varen votar-lo.

¿Per què, a fi d'il·lustrar a l'opinió, no s'invita ara a parlar a algú d'ells?

¿Qui? Qualsevol. Tant se val l'un com l'altre. Verbi-gracia, el digne ex-regidor senyor Santamaria y el no menos digne actual tinent d'arcalde senyor Ricart.

VUIT mil pessetes el primer y quatre mil el segon valen els dos quadros, *La barra y La frescura*, que un *amateur* nort americà acaba de comprar al distingit pintor senyor Baranda.

¡Y encara diran que l'art no produeix més que disgustos!...

L'art *cubista* y l'art rodut, potser sí.

¿Però l'art veritable, l'art de debò?

Pregúntinho al senyor Baranda.

BONA la varen fer, els organitzadors del concert popular que l'«Orfeó» y la «Sinfónica» en col·laboració varen donar al «Paralelo» diumenge passat!

Després de prometre entrades a les comissions obreres que's presentessin ab un volant del taller o fàbrica ont treballen, va-

LA «SINFÓNICA MADRILEÑA» A BARCELONA

Concert popular, donat el passat diumenge al teatre Condal.

DAVANT DEL JUTGE

ren sortir ab que s'havia agotat el paper al cap de dèu minuts d'oberta la taquilla.

¡No va esser petit l'escandol que per tal motiu va armarse davant del Palau de la Música! Se veu que, com sempre y en totes les coses, el favoritisme va perjudicar les bones disposicions.

Ja'ls hi deien, an els ex-segadors, els nostres operaris xascats:—El concert que donareu demà podrà esser molt bonic, però avui esteu *desconcertats* y l'heu espifiada.

AQUELL San José de marres que'ns volien endossar per' dirigir, temps enrera, la Banda municipal, ¿què s'ha fet? ¿quin pito toca? ¿ont dimoni s'ha ficat?

Si desitgés consolar-se del disgust que li vam dar, l'ocasió se li presenta avui, a San Sebastián.

Allí també diu que's troba la banda municipal sense director, y haventhi també concurs anunciat per' provei aquesta plassa, la podria ell ben guanyar sense disgust ni protesta,

—Li porto aquet bona pessa, que cregui que es un peix que's porta l'oli.
—Ah, sí?... Doncs ja's pot *amanir!*

doncs suposem que's duran voluntat y simpatia *San José y San Sebastián...*, que llops ab llops no's mosseguen y molt menos sants ab sants.

L LEGIM:

«Fa uns quants dies publicarem un telegrama donant compte del crit d'alarmá l'lensat per *El País* de trobar-se en venda la cèlebre tela de Fortuny, *La Vicarta*.»

¡Alto!... Passem per lo del *crit*, per lo de l'*alarmá* y per lo de la *venda*, però per lo de la *cèlebre tela*, ens neguem rodonament a passarhi.

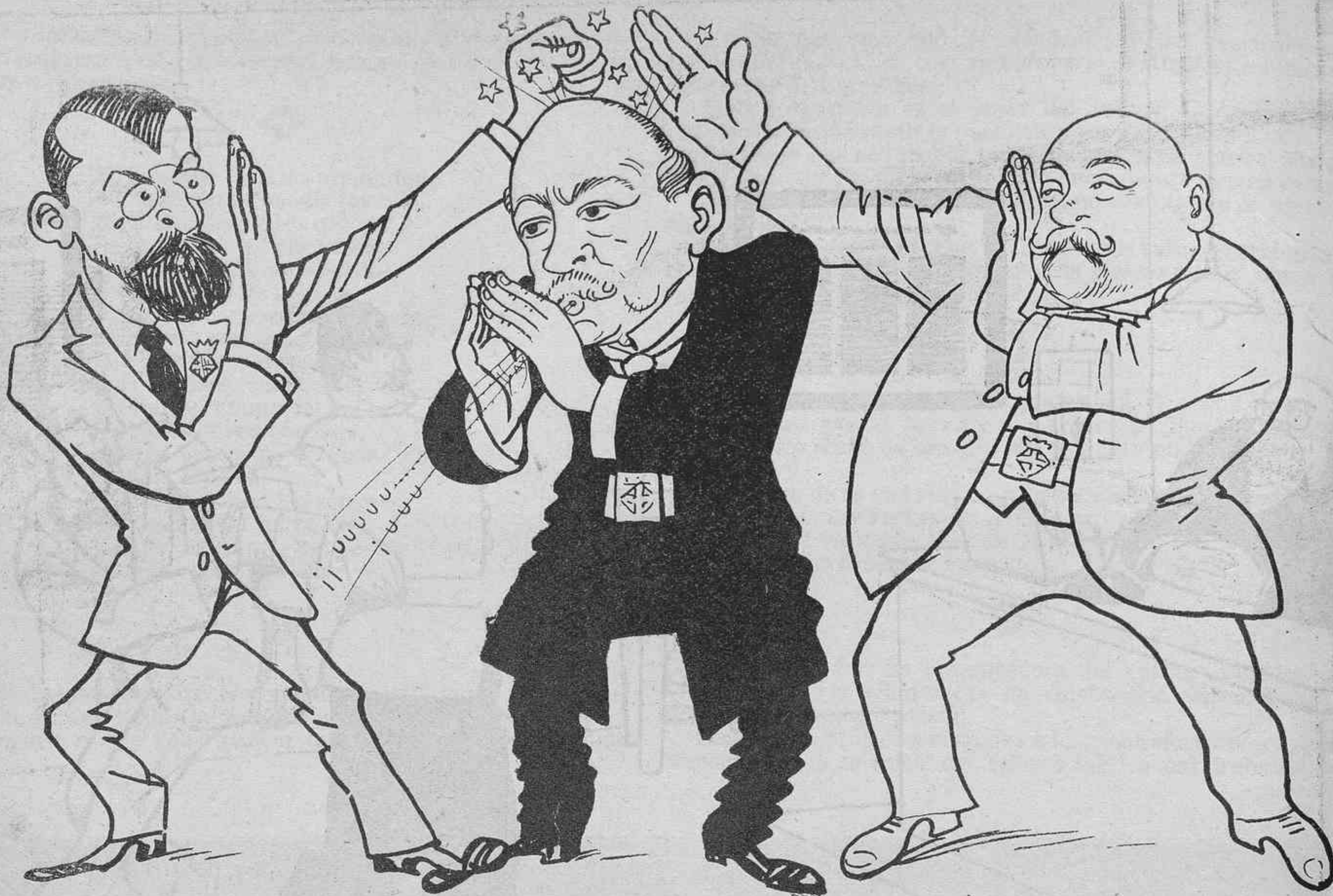
Exigim que's digui la *cèlebre fusta*.

Perquè, efectivament, l'hermosa *Vicarta* del gran artista reusenc sobre fusta està pintada.

Aixís, aixís se venten les mosques els homes que tenen manya per ventàrseles!

¿Saben què'ls ha contestat el concejal senyor Guñalons als ignocents lerroxistes del seu districte que li demanaven que'ls tornés l'acta?

—L'acta—els ha dit—no us la dec a vosaltres, sinó al *caudi-*

EL JOC DEL BURINOT

—¡Aboneushi, fillets!... ¡A quantes coses obliguen el dever y el sacrifici!

llo, que en matèries electorals es l'únic que aquí fa y desfà, sense consultar a ningú. Ell va posarme en candidatura, perquè va voler, y vosaltres vareu votarme, perquè ell us ho va manar. Per lo tant, si algú té dret a exigir-me la devolució de l'acta es don Alejandro.—

La lògica, la sinceritat y el bon sentit—y consti que parlem molt en serio—brillen ab meravellós esclat en aquesta magnífica resposta.

Y en Planas y Casals y en Comas y Masferrer, escoltant-la desde la tomba, riuen com uns benaventurats, al pensar que'l caciquisme, que's creien enterrat ab ells, viu com sempre, sà y robust,—potser més sà y més robust que en altres èpoques—sostingut per un demòcrata tan brau y acreditat com el *amigo del pueblo*... y del automòbil.

ESCRIBEN de Ceuta:

«El general Alfán ha reunit l'Ajuntament pera tractar de la creació d'escoles municipals, a fi d'evitar la vagancia dels nois.»

¡Alsa, *amigo!*... ¡Vès si ha progressat en poc temps, Ceuta!... Falta d'escoles públiques, nois que vaguen pels carrers... Diguin que, si fa o no fa, ja està a l'altura de Barcelona...

HI hà algun mestre de cerimonies per aquí?

Si n'hi hà algun en disposició de respondre a una consulta, ab *solidez*, *prontitud* y *economia*, que's presenti.

El demanem perquè hem llegit en una correspondència que Santa Perpetua de la Moguda ha inaugurat una Central Elèctrica ab les solemnitats de costum, y aixó—sobre tot tractantse de la Moguda—ens ha *mogut* la curiositat.

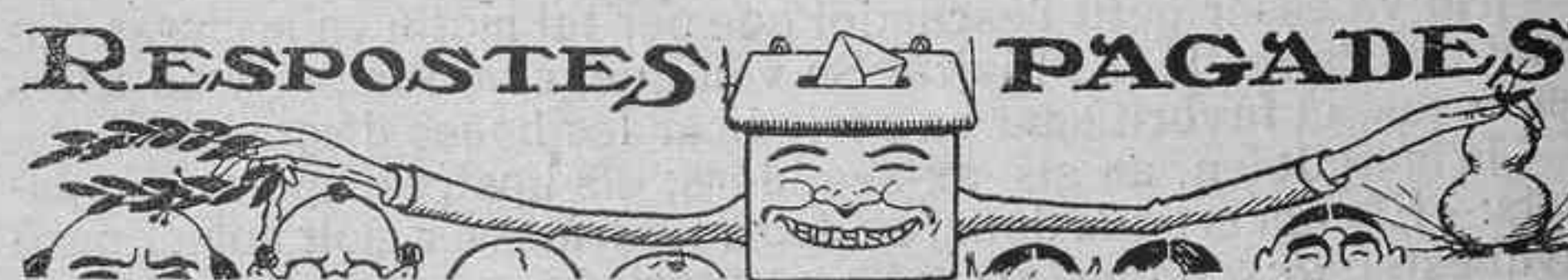
«¡Les solemnitats de costum!...»

¿Vostès saben quines solemnitats són les acostumades pera

inaugurar una Central Elèctrica en una població ont fins aleshores no se n'havia inaugurada cap?

Nosaltres no.

De les costums d'aquesta Santa no'n sabem res completament, y, al qui ens les conti, hem d'agrairli perpetuament.

Joan Rocabert: Sí, senyor; són del meu gust, la major part.—Josep Santacreu: No es aquet el gènere que nosaltres preferim. Aixó es millor pera una revista de psicologia o de ciències morals, polítiques y socials.—Miquel Pons Sintès: ¡Quin jovent més funerari que corre!

*Himnes a la hermosura
canta l'amor;
jo't canto la tristesa
que tine al cor.*

¡No estigui trist, home, no estigui trist, que les noies d'avui no'n volen d'homes climaterics!—Mr. Germain Lacai: La xarada la repassarem ab calma. Lo altre no và.—Miquel Rustoll: ¿Ont surt ara ab aquestes minucies?... ¡Adiós, *detective!*—Bis: La darrera estrofa no m'agrada gens. Y no'm fassi dir per què... Si té bon gust poetic, ja ho trobarà.—V. Solé Tor: ¡Home, m'ha fet gracia!... Veurem.—Joan Montells: ¿Aixó són versos publicables, per vostè?... Creguim: abans d'enviar res, llegeixi als poetes alemanys. Y no tracti d'amor abans de coneixer l'Heine y el Stechetti... si no vol veure's a l'estaqueta.—P. M.: Ho sento, però per manca d'espai no va poder esser la setmana passada. Y avui me sembla extemporani.—Agustí Esclasons Folc: Queda complascut.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

RESUMEN BIBLIOGRAFICO

Este RESUMEN se publica mensualmente, circulándose con profusión y remitiéndose gratis á quien lo solicite.

Año X de su publicación

Abril, 1912

Artes industriales

Desde el cristianismo hasta nuestros días

POR

H. GINER DE LOS RÍOS

Un tomo en 8.º: Ptas. 3

CLÁSICOS CASTELLANOS

En volúmenes de 300 á 400 páginas, en 8.º, á 3 Ptas. en rústica y á 5 encuadernados en piel.

TOMOS PUBLICADOS

Santa Teresa.	tomo 1.º	LAS MORADAS
Tirso de Molina,	tomo 1.º	TEATRO
Garcilaso.		OBRAS
Cervantes, tomos 1.º, 2.º y 3.º		DON QUIJOTE
Quevedo.	tomo 1.º	VIDA DEL BUSCON
Torres Villarroel.		VIDA
Duque de Rivas.		ROMANCES

ALGO

COLECCIÓN DE POESÍAS

DE

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

Novísima edición, ricamente decorada:

Ptas. 4

REVISTA de COMISARIO

ÁLBUM DE CARICATURAS, por FRADERA
Ptas. 1'50

UNA PROCESION

ÁLBUM DE CARICATURAS, por WERTHER
Ptas. 1'50

Les cent millors poesies de la llengua catalana

TRIADES PER

E. MOLINÉ Y BRASÉS

Ptes. 1

CIENCIAS Y PACIENCIAS

per FRA-NOI

Secrets d'economia domèstica : Remeis facils y baratos : Experiments de física recreativa : Fòrmules noves d'art culinari : Jocs y entreteniments casulans.

Un volum: Ptes. 1

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

¿CONTAGI?

—Diu que molts atacats del tifus ho estan de resultes d'una picada de mosquit...
¡Ai, qui pogués ser atacada per un mosquit que jo conec!